

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 วัสดุอุปกรณ์สำหรับการวิจัย

- พันธุ์ข้าว กข.41
- ปุ๋ยที่ใช้ในการทดสอบ
- เครื่องมือวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
- เครื่องชั่งทศนิยม 2 ตำแหน่ง
- ตลับเมตรสำหรับวัดความสูง
- สมุดบันทึก
- อุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลการเจริญเติบโตทางด้านความสูง
- กล้องบันทึกภาพ

3.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. เตรียมแปลงทดลองขนาดแปลงย่อย 5 X 10 เมตร หรือ 50 ตารางเมตร และทำการสู่มวางผังแปลงวิจัยเพื่อหว่านข้าวนาหว่านน้ำตาม ตามกรรมวิธีในแผนการทดลอง
2. นำพันธุ์ข้าว กข.41 ที่เตรียมไว้(ข้าวที่แช่น้ำไว้ 1 คืนแล้วเอาขึ้นมาอบด้วยกระสอบป่านไว้ อีก 1 วัน) มาหว่านลงไปแปลง
3. ดูแลรักษาระดับน้ำในแปลงตลอดช่วงการทดลอง
4. ทำการบันทึกการเจริญเติบโตทางด้านลำต้นใบ (Vegetative Phase)ตามรายการการบันทึกข้อมูลการวิจัย
5. ทำการใส่ปุ๋ยครั้งที่ 1 เมื่อข้าวอายุได้ 25 วัน
6. ทำการใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 เมื่อข้าวอายุได้ 60 วัน (ก่อนข้าวตั้งท้อง)
7. ทำการถอนต้นข้าวแปลงละ 5 ต้น เพื่อศึกษาความยาวรากช่วงการเจริญเติบโต
8. ทำการบันทึกองค์ประกอบผลผลิตและ ผลผลิต(Reproductive Phase)ตามรายการการบันทึกข้อมูลการวิจัย
9. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ
10. เขียนรายงานสรุปผล

3.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ทำการผลิตและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดสูตรผสมที่จะใช้ในการวิจัยร่วมกับกลุ่มเกษตรกรในหมู่ที่ 4 ต.ท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก (โดยเครื่องผลิตปุ๋ยของกลุ่มเกษตรกรที่มีอยู่แล้ว)
2. ทำการวิจัยเชิงสาธิตแบบมีส่วนร่วมวางแผนการทดลองแบบ CRD ขนาดแปลงย่อย 5 X 10 เมตร หรือ 50 ตารางเมตร ประกอบด้วย 5 กรรมวิธี 3 ซ้ำ โดยทุกกรรมวิธีใส่ปุ๋ยในอัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ ใช้ข้าวพันธุ์ด้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล กข.41 อัตราเมล็ดพันธุ์ 25 กิโลกรัมต่อไร่

แบบนาหว่านน้ำตามวิธีที่ชาวบ้านผลิต ดังนี้

T0 ไม่ใส่ปุ๋ย (Control)

T1 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ปั้นเม็ดจากมูลสัตว์

T2 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพปั้นเม็ดแบบแร่ผสม

T3 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดสูตรผสม(ของโครงการวิจัย)

T4. ใส่ปุ๋ยเคมี 46-0-0

T5 ใส่ปุ๋ยเคมี 16-20-0

รวมจำนวน 5 กรรมวิธี X 3 ซ้ำ = 15 แปลงย่อย

3.3.1 ส่วนผสมของปุ๋ยอินทรีย์ชนิดต่างๆ

ชนิดปุ๋ยอินทรีย์	สัดส่วนโดยน้ำหนัก						รวม
	มูลสุกรหมัก ป่น	ขานอ้อย ป่น	รำละเอียด หมักป่น	ถั่วเขียว หมักป่น	กากน้ำตาล เจือจาง	-	
ปุ๋ยอินทรีย์ปั้นเม็ด จากมูลสัตว์	50 %	20 %	10 %	10 %	10 %	-	100 %
ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ปั้นเม็ดแบบแร่ ผสม	30 %	รื้อค ฟอสเฟต 30 %	โดโลไมท์ 20 %	รำละเอียด หมักป่น 10 %	กากน้ำตาล เจือจาง 10 %	-	100 %
ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ อัดเม็ดสูตรผสม	มูลสุกรหมัก ป่น 30 %	รื้อค ฟอสเฟต 20 %	โดโลไมท์ 20 %	รำละเอียด หมักป่น 10 %	ปุ๋ยน้ำ ชีวภาพ 10 %	ฮอร์โมน พืช 10 %	100 %

สรุปองค์ประกอบของปุ๋ยอินทรีย์ชนิดต่างๆ

ปุ๋ยอินทรีย์ปั้นเม็ดจากมูลสัตว์ = มูลสุกรหมักป่น 50 % + ขานอ้อยป่น 20 % + รำละเอียดหมักป่น 10 % + ถั่วเขียวหมักป่น 10 % + กากน้ำตาล 10 %

ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพปั้นเม็ดแบบแร่ผสม = ขานอ้อยป่น 30 % + รื้อคฟอสเฟต 30 % + โดโลไมท์ 20 % + รำละเอียดหมัก 10 % + กากน้ำตาล 10 %

ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดสูตรผสม = มูลสุกรหมัก 30 % + รื้อคฟอสเฟต 20 % + โดโลไมท์ 20 % + รำละเอียด 10 % + ปุ๋ยน้ำชีวภาพ 10 % + ฮอร์โมนพืช 10 %

3.3.2 วิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์บ้านเม็ดจากมูลสัตว์

1. นำวัสดุหมักแบบผสมผสานตามสัดส่วน ประกอบด้วย มูลสุกรหมักป่น 50 %+ชานอ้อยป่น 20 %+รำละเอียดหมักป่น 10 %+ถั่วเขียวหมักป่น 10 % ที่ตีป่นดีแล้ว นำมาผสมให้เข้ากันอย่างดีเตรียมไว้เรียกว่า **ผงผสม**
2. นำผงผสม มาปั้นขึ้นเม็ดบนจานปั่นจืดปั่นเม็ดด้วย กากน้ำตาลเจือจาง 30 % ที่ละลายน้ำเตรียมไว้ก่อนแล้ว เรียกว่า **น้ำประสาน** ปั่นเม็ดปุ๋ยให้มีขนาดเท่าเม็ดยูเรียแล้วตากแดดให้แห้ง
3. นำเม็ดปุ๋ยที่แห้งดีแล้ว(ความชื้น 15%)เข้าเครื่องคัดแยกขนาดและบรรจุถุง

3.3.3 วิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพบ้านเม็ดแบบแร่ผสม

1. นำวัสดุหมักแบบผสมผสานตามสัดส่วนซึ่งประกอบด้วย ชานอ้อยป่น 30 %+รีดอกซ์เฟต 30 %+โดโลไมท์ 20 %+รำละเอียดหมัก 10 % ผสมให้เข้ากันอย่างดีเตรียมไว้เรียกว่า **ผงผสม**
2. นำผงผสมมาปั้นขึ้นเม็ดบนจานปั่นจืดปั่นเม็ดด้วย กากน้ำตาลเจือจาง 30 % ที่ละลายน้ำเตรียมไว้ก่อนแล้ว เรียกว่า **น้ำประสาน** ปั่นเม็ดปุ๋ยให้มีขนาดเท่าเม็ดยูเรียแล้วตากแดดให้แห้ง
3. นำเม็ดปุ๋ยที่แห้งดีแล้ว(ความชื้น 15%)เข้าเครื่องคัดแยกขนาดและบรรจุถุง

3.3.4 การผลิตปุ๋ยน้ำชีวภาพเพื่อผสมสูตรในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดสูตรผสม

1) วัสดุและส่วนผสม(สำหรับการผลิตถึง 200 ลิตร)

1. ปลาหมัก จำนวน 40 กิโลกรัม
2. กากน้ำตาล (โมลาส) จำนวน 20 กิโลกรัม
3. หัวเชื้อปุ๋ยหมัก พด.-1 จำนวน 1 ถู

2) ขั้นตอนการผลิต

1. นำหัวเชื้อปุ๋ยหมัก พด.2 มาละลายในน้ำ 20 ลิตรทิ้งไว้ 5 นาที แล้วเทลงในถัง 200 ลิตร
2. เทปลาหมัก 40 กก.และกากน้ำตาล 20 กก.ลงในถัง 200 ลิตร แล้วผสมเข้าด้วยกัน
3. เติมน้ำสะอาดจนเกือบเต็ม แต่อย่าให้ล้นควรอยู่ระดับ 80 เปอร์เซ็นต์ของความจุของถัง
4. นำฝามาปิดไว้เพื่อป้องกันแมลงวันวางไข่ หมักไว้ประมาณ 30 วัน ในระหว่างนี้ น้ำในถังจะเริ่มลดลง ให้เติมน้ำสะอาดลงไปอีกเพื่อรักษาระดับไว้
5. หมั่นคนถังอย่างน้อยวันละ 1-2 ครั้ง และปิดฝาทุกครั้งภายหลังการคน เมื่อครบ 1 เดือนแล้ว กรองเอาน้ำหมักไปใช้ประโยชน์เรียกว่า **ปุ๋ยน้ำชีวภาพ** หรือน้ำหมักชีวภาพ หรือน้ำหมัก EM เพราะมี ธาตุอาหารหลายชนิดและจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ผสมอยู่ ในการทดลองครั้งนี้ได้นำปุ๋ยน้ำชีวภาพ ไปผสมกับการทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดสูตรผสมเพื่อเพิ่มระดับธาตุอาหารและคุณสมบัติด้านชีวภาพให้แก่ดิน อย่างไรก็ตามในกรณีจะใช้ปุ๋ยน้ำชีวภาพเพื่อพ่นทางใบ ควรหมักให้นานกว่าปกติ คือประมาณ 1 เดือนครึ่ง จะได้ผลดียิ่งขึ้น

3.3.5 การผลิตฮอร์โมนพืชเพื่อผสมสูตรในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดสูตรผสม

ฮอร์โมนอินทรีย์น้ำ หรือฮอร์โมนพืช คือ สารประกอบที่พืชผลิตขึ้นมาหรือสิ่งมีชีวิตผลิตขึ้นมีผลต่อการส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืช เช่น การแตกกิ่ง ใบ เร่งการแตกตาดอก ตาผลและบำรุงผล เราสามารถผลิตขึ้นได้จากการหมักส่วนผสมของพืช ร่วมกับสารอีเอ็ม กากน้ำตาล (โมลาส) และน้ำ

1) วัสดุและส่วนผสม (สำหรับการผลิตถัง 200 ลิตร)

1. กัลยน้ำว่าสุก	10 กิโลกรัม
2. ฟักทองแก่จัด	10 กิโลกรัม
3. มะละกอสุก	10 กิโลกรัม
4. มะเขือเทศสีเขียว	10 กิโลกรัม
5. จุลินทรีย์ EM (พด. 2)	1 ชอง
6. กากน้ำตาล (โมลาส)	10 ลิตร
7. น้ำสะอาดเติมให้เต็มถัง 200 ลิตร	

2) ขั้นตอนการผลิต

1. สับกล้วย ฟักทอง มะละกอ มะเขือเทศ ทั้งเปลือก อย่างละ 10 กิโลกรัมผสมเข้ากันให้ดี
2. ผสมหัวเชื้อ EM ที่มีขายตามท้องตลาด หรือใช้เชื้อ พด. 2 จำนวน 1 ชองผสมกับน้ำ 20 ลิตร ทิ้งไว้ 5 นาที แล้วเทลงถัง ขนาด 200 ลิตร
3. เติมกากน้ำตาล จำนวน 10 ลิตร ละลายเข้ากันให้ดี
4. นำกล้วย ฟักทอง มะละกอ มะเขือเทศที่สับละเอียดแล้ว มาเทลงในถังหมัก 200 ลิตร
5. ปิดฝา หมักไว้ 7-10 วัน หมั่นคนอย่างน้อยวันละ 1-2 ครั้ง เมื่อครบ 10 วัน แล้วกรองเอาน้ำไปใช้ประโยชน์เรียกว่า ฮอร์โมนพืชหรือฮอร์โมนอินทรีย์ ส่วนกากนำไปฝังดินเป็นปุ๋ย ฮอร์โมนพืชจะสามารถเก็บไว้ได้นาน 3 เดือน ในการทดลองครั้งนี้ได้นำฮอร์โมนพืชที่ผลิตขึ้นได้ไปผสมกับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดสูตรผสม

3.3.6 วิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดสูตรผสม

1. นำวัสดุหมักแบบผสมผสานตามสัดส่วนซึ่งประกอบด้วย มูลสุกรหมักป่น 30 %+ ร็อคฟอสเฟต 20 %+ โดโลไมท์ 20 %+ ไร่ละเอียดหมัก 10 % นำมาผสมให้เข้ากันอย่างดีเรียกว่า **ผงผสม**
2. นำผงผสม มาผสมกับน้ำประปาที่ได้มาจาก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ (EM) ผสมกับ ฮอร์โมนพืชในสัดส่วน 50/50 ที่ผ่านการกรองละเอียดเตรียมไว้ เรียกว่า **น้ำประปา** สำหรับปั้นเม็ดปุ๋ย โดยเพิ่มน้ำประปาเข้าไปให้มีความชื้นที่พอเหมาะต่อการอัดเม็ด (สามารถปั้นเป็นก้อนได้ด้วยมือแต่ไม่มีน้ำไหลเยิ้ม)
3. นำผงผสมในข้อ 2 เข้าเครื่องอัดเม็ดปุ๋ยที่ละเอียดน้อยเพื่อป้องกันการอุดตันของรูหน้าแวน เครื่องที่ใช้จัดเป็นระบบเกลิยวจับเคลื่อนด้วยมอเตอร์ขนาด 5 แรง ไฟ 2 เฟส มีระบบเกลิยวหมุนบดอัดและส่งวัสดุไปด้านหน้าที่มีใบมีดคอยตัดสับอีกครั้งหนึ่ง พร้อมทั้งรีดวัสดุให้ผ่านรูหน้าแวนที่เป็นค่านสุดท้าย ดังนั้นรูหน้าแวนจึงเป็นตัวกำหนดขนาดของเม็ดปุ๋ยที่นิยม คือรูเส้นผ่าศูนย์กลางขนาด 3-5 มิลลิเมตร
4. ในระหว่างอัดหากวัสดุผสมมีความชื้นน้อยเกินการอัดมีการสะดุดบ่อยครั้งให้หยอดน้ำประปาเข้าที่เกลิยวอัดจะทำให้การอัดไหลลื่นดี ประสิทธิภาพสูงขึ้น
5. นำเม็ดปุ๋ยที่ผ่านรูหน้าแวนออกมาเป็นเส้นลักษณะคล้ายขนมจีน บรรจุใส่รถเข็นไปตากแดดให้กระจายให้ดีเพื่อช่วยการระเหยของน้ำเมื่อตากแดดผ่านไปได้ 2 ชั่วโมงทำการเกลิยเม็ดปุ๋ยด้วยคราดไม้ เม็ดปุ๋ยจะหักออกเป็นท่อนและเมื่อตากแดดไปได้ 4 ชั่วโมง ก็ทำการเกลิยครั้งที่ 2 อีกทีเม็ดปุ๋ยจะหักละเอียดมากขึ้นมีขนาดพอดีกับการใช้งานทั่วไป (ขนาดเป็นที่นิยม) แต่ถ้าต้องการให้มีขนาดเม็ดปุ๋ยเล็กกว่านั้นอีกให้ทำการตากแดดต่อไปอีก 2 ชั่วโมงแล้วเกลิยเป็นครั้งที่ 3 จะได้เม็ดปุ๋ยที่ขนาดเล็กมากยิ่งขึ้น
6. นำเม็ดปุ๋ยที่แห้งดีแล้ว(ความชื้น 15%) ชั่งน้ำหนักบรรจุถุง 50 กก.

3.3.7 การบันทึกข้อมูลการวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลสภาพภูมิอากาศบริเวณแปลงทดลอง

ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิจากสถานีตรวจอากาศอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกในช่วงระยะเวลาที่ทำการวิจัย

2. วิเคราะห์ข้อมูลดินก่อนและหลังการทำวิจัย

ได้ทำการเก็บตัวอย่างดินและน้ำจากแปลงนาหมู่ที่ 4 ต.ท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก พื้นที่ทดลองตามแผนการวิจัยไปวิเคราะห์หา N-P-K , pH , OM และวิเคราะห์ pH ของน้ำ ที่ใช้ทำนาในห้องปฏิบัติการปฐพีวิทยา ภาควิชาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร

3. วิเคราะห์คุณสมบัติบางประการของปุ๋ยที่ใช้ในการทดลอง

เนื่องจากการบันทึกครั้งนี้มุ่งเน้นการใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต ดังนั้นจึงต้องวิเคราะห์ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดจากมูลสัตว์ , ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพป่นเม็ดแบบแร่ผสม , ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดสูตรผสมและปุ๋ยเคมี ที่ใช้ในการทดลองเพื่อวิเคราะห์หาคุณสมบัติทางเคมีบางประการคือ วิเคราะห์ธาตุอาหารหลัก (N-P-K) ธาตุอาหารรอง(Ca-Mg-S) ในห้องปฏิบัติการปฐพีวิทยา ภาควิชาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร

4. การบันทึกการเจริญเติบโตทางด้านลำต้นใบ (Vegetative Phase)

ทำการบันทึกข้อมูลการเจริญเติบโตทางด้านลำต้นใบ ภายหลังจากปลูกข้าวแล้ว 20 วัน เมื่อต้นพืชตั้งตัวได้ดีแล้ว เริ่มเก็บข้อมูลการเจริญเติบโตทางด้านลำต้นใบ (Vegetative Phase) จากวันที่ 20 เดือน เมษายน 2554 ในทุก 10 วัน จนถึงวันที่ 30 เดือน กรกฎาคม 2554 ซึ่งข้าวแตกกอเต็มที่แล้ว ดังนี้

- (1) บันทึกความสูงของต้น โดยการบันทึกความสูงของข้าวในทุก 10 วัน ไปจนกระทั่งข้าวเริ่มออกรวงโดยใช้ตลับเมตรวัดจากผิวดินจนถึงปลายยอดที่สูงที่สุด
- (2) บันทึกจำนวนใบต่อต้น โดยการบันทึกจำนวนใบต่อต้นในทุก 10 วัน แปลงละ 10 ต้น โดยนับจำนวนใบทั้งหมดในหนึ่งต้นรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ยจนกระทั่งข้าวเริ่มออกรวง
- (3) บันทึกจำนวนต้นต่อกอ โดยการบันทึกจำนวนต้นต่อกอในทุก 10 วัน แปลงละ 10 ต้น โดยนับจำนวนต้นทั้งหมดในหนึ่งกอรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ยจนกระทั่งข้าวเริ่มออกรวง
- (4) บันทึกความยาวของระบบราก โดยทำการถอนต้นข้าวทุก 10 วัน แปลงละ 10 ต้น นำมาล้างในกระบะน้ำอย่างระมัดระวังแล้วนำดินข้าวมายีใส่กระดานตารางแล้วใช้ไม้บรรทัดวัดความยาวของระบบรากต่อหนึ่งต้นแล้วหาค่าเฉลี่ยระหว่างกรรมวิธี
- (5) นำหนักรวมต่อต้น โดยทำการถอนต้นข้าวทุก 10 วัน แปลงละ 10 ต้น นำมาล้างในกระบะน้ำอย่างระมัดระวัง(เพื่อบันทึกความยาวของระบบราก)แล้วนำดินข้าวทั้งต้นมาชั่งน้ำหนักแล้วหาค่าเฉลี่ยระหว่างกรรมวิธี

5. การบันทึกองค์ประกอบผลผลิตและ ผลผลิต (Reproductive Phase) เมื่อข้าวแก่พร้อมเก็บเกี่ยวแล้วจึงทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตและทำการบันทึก **องค์ประกอบผลผลิตและ ผลผลิต** ดังนี้

- (1) **ความยาวรวง** (เซ็นติเมตร) ทำการบันทึกขนาดความยาวของข้าวโดยวัดจำนวนแปลงละ 10 รวง บริเวณที่รวงยาวที่สุดโดยใช้ตลับเมตรแล้วหาค่าเฉลี่ย ในแต่ละกรรมวิธี
- (2) **จำนวนเมล็ดต่อรวง** (เมล็ด) ทำการสุ่มรวงข้าวจากแปลงย่อยมาแปลงละ 10 รวง แล้วนับจำนวนเมล็ดของแต่ละรวง แล้วหาค่าเฉลี่ย
- (3) **จำนวนเมล็ดลีบต่อรวง** (เมล็ด) ทำการสุ่มรวงข้าวจากแปลงย่อยมาแปลงละ 10 รวง แล้วนับจำนวนเมล็ดข้าวลีบของแต่ละรวง แล้วหาค่าเฉลี่ย
- (4) **จำนวนรวงต่อตารางเมตร** (รวง) ทำการสุ่มด้วย Quatdat ขนาด 1 ตารางเมตรแล้ว นับจำนวนรวงทั้งหมด ที่มีใน 1 ตารางเมตรรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ยในแต่ละกรรมวิธี
- (5) **น้ำหนักต่อรวง** (กรัม) ทำการสุ่มรวงข้าวจากแปลงย่อยมาแปลงละ 10 รวง แล้วนำมาชั่งหาน้ำหนักของแต่ละรวงด้วยเครื่องชั่ง แล้วหาค่าเฉลี่ย
- (6) **น้ำหนัก 100 เมล็ด** (กรัม) นำผลผลิตเมล็ดข้าวเปลือกจาก แปลงย่อยมาทำการสุ่มนับเมล็ดออกมา 100 เมล็ด จำนวน 3 กลุ่มแล้วนำแต่ละกลุ่มมาชั่งหาน้ำหนักด้วยเครื่องชั่ง แล้วหาค่าเฉลี่ยของ 3 กลุ่มนั้น
- (7) **น้ำหนักผลผลิตต่อไร่** (กิโลกรัม) ทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวในแต่ละแปลงย่อย แล้วนำเมล็ดข้าวเปลือกไปชั่งน้ำหนัก แล้วหาค่าเฉลี่ยในแต่ละกรรมวิธี เมื่อได้ค่าผลผลิตเฉลี่ยต่อแปลงย่อยแล้วนำไปคำนวณหาน้ำหนักผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม ต่อ 1600 ตารางเมตร)
- (8) **จำนวนโรคต่อตารางเมตร** (โรค) ช่วงทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตทำการสุ่มด้วย Quatdat ขนาด 1 ตารางเมตร แล้วนับจำนวนโรคที่พบรวมกันโดยทำ 3 ซ้ำ แล้วหาค่าเฉลี่ยในแต่ละกรรมวิธี
- (9) **ชนิดแมลงศัตรูพืชต่อตารางเมตร** (ตัว) ช่วงทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตทำการสุ่มด้วย Quatdat ขนาด 1 ตารางเมตร แล้วนับชนิดแมลงศัตรูพืชที่พบรวมกันโดยทำ 3 ซ้ำ แล้วหาค่าเฉลี่ยในแต่ละกรรมวิธี
- (10) **ต้นทุนการผลิตรวม** โดยทำการบันทึกต้นทุนการผลิตข้าวรวมทั้งหมดแบบพอสังเขปเปรียบเทียบระหว่างกรรมวิธีกับผลผลิตที่เกิดขึ้นแล้วนำมาคำนวณหาต้นทุนของข้าวต่อ 1 กิโลกรัม ส่วนต้นทุนคงที่ ค่าสึกหรอ ค่าเสียโอกาสต่างๆ ละไว้ในฐานที่เข้าใจว่ามีต้นทุนเท่ากัน โดยทำการบันทึกต้นทุนการผลิตรวม ดังนี้
 1. ค่าเตรียมแปลง
 2. ค่าเมล็ดพันธุ์
 3. ค่าปุ๋ยเมล็ดแต่ละชนิดต่อ 1 กิโลกรัมหรือ 1 กระสอบ (50 กก.)

4. ค่าฮอร์โมนสังเคราะห์หรือธาตุอาหารเสริม
5. ค่าสารเคมีปราบศัตรูพืช
6. ค่าเชื้อเพลิงในการสูบน้ำและดูแลรักษา
7. ค่าการเก็บเกี่ยว
8. ค่าการขนส่ง
9. ค่าแรงตลอดช่วงการผลิต (ค่าแรงเตรียมแปลง ค่าแรงหว่านเมล็ดพันธุ์ ค่าแรงหว่านปุ๋ย ค่าแรงฉีดฮอร์โมน ค่าแรงฉีดสารปราบวัชพืช ค่าแรงฉีดสารปราบแมลงศัตรูพืช ค่าแรงช่วยเก็บเกี่ยวผลผลิต ค่าแรงในการดูแลรักษาตลอดช่วงการผลิต เป็นต้น)

3.4 การอบรมขยายผลของโครงการ

ทำการอบรมขยายผลของโครงการ 1 ครั้ง ให้กับเกษตรกรในหมู่ที่ 4 และเกษตรกรในหมู่อื่นๆ ภายใน ต.ท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

โดยใช้วิธี Analysis of variance (ANOVA) เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้วิธี Duncan's new multiple range test (DMRT) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

3.6 สถานที่ในการวิจัย

ทำการปลูกทดลองในแปลงวิจัย หมู่ที่ 4 ต.ท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก

3.7 ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาดำเนินการ ระหว่างมิถุนายน 2553 – พฤษภาคม 2554

3.8 แผนการดำเนินงาน

ตารางแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย *

กิจกรรม	ปี 2553-2554											
	ค.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.5	ศ.ค.	ก.ย.
	53	53	53	54	54	54	54	54	54	4	54	54
1.ผลิตปุ๋ยอินทรีย์มีชนิดต่างๆ			→									
2.เตรียมแปลงวิจัย						→						
3.บันทึกข้อมูลสภาพแวดล้อมในแปลงวิจัย							→					
4. ดำเนินการทดลอง (หว่านเมล็ดพันธุ์จัดการปุ๋ยตามกรรมวิธี)							→					
5.บันทึกข้อมูลการเจริญเติบโตของข้าว							→					
6.บันทึกโรคและแมลงศัตรูพืช							→					
7.บันทึกข้อมูลผลผลิตและองค์ประกอบผลผลิต										→		
8.วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติและวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและความคุ้มทุน											→	
9. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์												→
10. อบรมขยายผลให้กับเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายและประเมินผลการดำเนินงาน												→

หมายเหตุ * หรือภายหลังจากได้รับงบประมาณไปแล้วภายใน 1 ปี